

Separationsångest hos hundar - Etiologi och möjliga behandlingsprotokoll

*Separation anxiety in dogs
- Etiology and possible treatment protocols*

Sara Edsler

Etologi och djurskyddsprogrammet

**Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och djurskyddsprogrammet**

Skara 2012

Studentarbete 428

*Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Ethology and Animal Welfare programme*

Student report 428

ISSN 1652-280X

Separationsångest hos hundar - Etiologi och möjliga behandlingsprotokoll

*Separation anxiety in dogs - Etiology and possible treatment
protocols*

Sara Edsler

Studentarbete 428, Skara 2012

**G2E, 15 hp, Etologi och djurskyddsprogrammet, självständigt arbete i biologi,
kurskod EX0520**

Handledare: Lena Lidfors, Inst. för husdjurens miljö och hälsa, avdelningen för etologi
och djurskydd, Box 234, 532 23 Skara.

Examinator: Jens Jung, Inst. för husdjurens miljö och hälsa, avdelningen för etologi och
djurskydd, Box 234, 532 23 Skara.

Nyckelord: Separationsångest, Hund, Klomipramin, D.A.P, Beteendeproblem

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för husdjurens miljö och hälsa

Box 234, 532 23 SKARA

E-post: hmh@slu.se, **Hemsida:** www.slu.se/husdjurmiljohalsa

I denna serie publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Innehåll

Abstract.....	4
1. Introduktion.....	5
1.1 Syfte och frågeställning	6
2. Material och metod.....	7
3. Definition av separationsångest	7
3.1 Beteenden som uppvisas vid separationsångest	7
4. Etiologi.....	8
4.1 Bandet mellan hund och människa	8
4.1.1 Ainsworth's Strange Situation Test (ASSP)	8
4.1.2. Människans bästa vän?.....	9
4.1.3 Ägarens relation till hunden	9
4.2 Beteenden i hemmet.....	10
4.3 Hundens bakgrund	10
5. Behandlingsmetoder.....	10
5.1 Beteendeterapi	10
5.2 Medicinering.....	12
5.2.1 Dog Appeasing Pheromone (DAP)	12
5.2.2. Klomipramin	12
5.3 Beteendeterapi och medicinering.....	13
6. Diskussion.....	13
Slutsats.....	18
Sammanfattning.....	18
Referenser.....	20

Abstract

Behavioral problems are one of the leading reasons for re-homing and euthanasia in dogs. It is estimated that between 40 – 87 % of dogs suffer from some sort of behavioural problem, making it an important animal welfare issue.

Separation anxiety is one of the most common behavior problems encountered in dogs after problems related to aggression. This thesis is aimed at examining the etiology behind separation anxiety related behavior in dogs based on existing literature as well as comparing and evaluating the efficiency on suggested treatment protocols.

Possible causes for this behavioral problem are many and they are discussed in previous articles. Several authors argue that the owner - dog attachment bond is of central importance in the appearance of separation related problems. However, the extent of how this truly affects the behavioural problem itself is unsure. Other possible factors predisposing dogs to develop separation anxiety are thought to be anything from genetic, environmental, owner behavior, to juvenile wolf behavior retained during the domestication process.

Research regarding possible treatment protocols for dog separation anxiety is scarce, and only a few possible options have been evaluated as to this date. These protocols are of three types; behavioral therapy, medication (in this paper *Clomipramine* and D.A.P. will be examined) and behavioral therapy combined with medication. In this paper these three types of treatments are investigated and evaluated and it is found that behavioral therapy and behavioral therapy in combination with D.A.P. seem to be the most efficient protocols for treatment.

Further research within this subject is vital in order to improve the welfare of dogs showing this type of behavior problem. Providing professionals within this field with efficient treatment protocols is of great importance in order to help prevent separation anxiety from appearing as well as providing methods of how to treat the problem in dogs already displaying separation anxiety.

1. Introduktion

Inom forskningen råder det delade meningar om exakt när vargen (*Canis lupus*) kom att domesticeras och bli den domesticerade hund (*Canis familiaris*) vi så väl känner till idag (Galibert et al., 2011). Genomiska DNA analyser har visat att domesticeringsprocessen mest troligt påbörjades i Mellan Östern för ca 15,000 år sedan för att sedan spridas över i stort sett hela världen (Galibert et al., 2011). I dagsläget består hundsläktet, tack vare intensiv artificiell selektion samt människans avelsmetodik, av drygt 400 olika distinkta raser (Galibert et al., 2011).

Under själva domesticeringsprocessen har vargen genomgått en rad morfologiska, fysiologiska samt beteendemässiga förändringar (Trut, 1999). Morey (1994) föreslår efter att ha jämfört skallstruktur och storlek på vargar samt tidigt domesticerade hundar att den domesticerade vargen genomgått paedamorfos eller neoteni, det vill säga att de genom domesticeringsprocessen behållit morfologiska drag som mest liknar den juvenila, även känt som den unga, vargen. Vidare anser författaren att den domesticerade vargen även genomgått en beteendemässig paedamorfos där djuret har haft i behåll en rad beteenden som vargar påvisar som ungdjur men sedermera växer ifrån när de blir vuxna. Detta stöds även av Trut et al. (1999; 2004) som under sitt arbete med Belayevs 40 åriga silverrävs (*Vulpes vulpes*) projekt noterade liknande förändringar. Dessa beteendemässiga förändringar bestod hos silverrävarna av ökat gnällande, skall och underkastande beteenden. Samtliga är beteenden som vargar växer ifrån när de blir vuxna men som hundar behåller livet ut (Trut, 1999). Goodwin et al. (1997) jämförde dominant och underkastande beteenden mellan flocklevande hundar av 10 olika raser i lika många grupper, samt vid vilken ålder dessa beteenden börjar uppvisas hos vargar. De hundraser som uppvisade störst antal av de eftersökta beteendena påvisade liknande beteenden och signaler som vargar gör innan 20 dagars ålder vilket ytterligare stärker hypotesen att domesticeringen av vargen även genererat en beteendemässig paedamorfos.

Precis som dess vilda släkting vargen anses hunden vara ett socialt flockdjur. Paralleller mellan den hierarki och flockstruktur som råder inom en vargflock har länge legat till grund för hur vi valt att tolka hundars sociala beteenden riktade gentemot människan såväl som mot artfränder (Kerkhove, 2004). Hundars sociala beteende återspeglar deras släktskap med vargen vars överlevnad i stort beror på flokksammanhållning och samarbete (Schwartz, 2003). Flockens struktur består av en hierarki, grundat i dominans, men känslomässiga band mellan flockmedlemmar är fundamentala för individens framgång och artens fortlevnad (Schwartz, 2003).

Den mångåriga domesticeringen som hunden genomgått gör att den socialisering en hund behöver för att fungera ihop med människan närmast blivit en naturlig process för djuret (Kubinyi et al., 2007). Samma författare påpekar att även om ett flertal andra vilda djurarter kan, förutsatt att det sker i en tidig ålder, socialiseras till människan har hunden tack vare sin långa evolutionära process i människans närhet en unik utgångspunkt för att fungera väl i vårt samhälle. En hund är som mest mottaglig för socialisering gentemot människan innan 12 veckors ålder vilket står i skarp kontrast jämfört med vargen där

processen bör påbörjas innan tio dagars ålder för att lyckas (Kubinyi *et al.*, 2007). Vidare beskriver författarna att den sociala attraktionen hos en hund gentemot en människa kan utvecklas baserat på endast 20-minuters möten, två gånger i veckan eller genom ett dagligt utbyte av ögonkontakt. Fox & Stelzner (1966) visar i sin studie där hundvalpar i olika åldrar utsattes för elchocker när de sökte kontakt med en människa att deras vilja att söka mänsklig kontakt inte minskar trots att de utsätts för aversiva, även känt som obehagliga, stimuli.

Hundens existens och anpassning till vårt samhälle är däremot inte att betrakta som problemfri. Enligt Fatjó *et al.* (2006) påverkas hundar och katters välfärd avsevärt av förekomsten av beteendeproblem eftersom detta är direkt relaterat till avlivning eller omplacering av de djur som uppvisar icke önskvärda beteenden. Vidare menar Martínez *et al.* (2011) med stöd av tidigare studier, att mellan 40 – 87 % av hundar uppvisar någon form av beteendeproblem.

Enligt Gaultier *et al.* (2005) samt Takeuchi *et al.* (2001) är separationsångest hos hundar det näst vanligaste rapporterade beteendeproblemet efter aggressionsrelaterade problem. Enligt Seksel *et al.* (2001) uppvisar mellan 20 till 40 % av patienterna hos veterinära beteendeterapeuter någon form av separationsångest. Bradshaw *et al.* (2003) noterar att det i två utförda studier, varav den ena en intervjubaserad studie och den andra en observationsbaserad studie, påvisades separationsångest (som antingen uppvisades ännu eller tidigare hade uppvisats) hos 47 av 94 hundar samt hos 13 av 23 hundar under observationsstudien. Separationsångest har enligt Sherman *et al.* (2008) en negativ inverkan på den drabbade hundens välfärd samt på dennes band till sin ägare.

Genom åren har ett flertal studier utförts för att finna ett lämpligt behandlingsprotokoll för att minimera och avhjälpa problem som är relaterade till separationsångest hos hund. Olika författare föreslår bland annat beteendeterapi, medicinering samt kombinationer av medicinering och terapi och studierna har alla haft varierande resultat (Seksell *et al.* 2001; Gaultier *et al.* 2005; Tod *et al.* 2005; Blackwell *et al.* 2006; Mills *et al.* 2006). Samma författare föreslår även en rad möjliga orsaker till varför separationsrelaterade problem uppstår hos hundar.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att genom att utföra en litteraturstudie undersöka bakomliggande orsaker till separationsångest hos hund samt utvärdera effektiviteten hos olika behandlingsprotokoll.

Frågeställningar:

- Varför uppstår separationsångest?
- Vilka möjliga behandlingsprotokoll finns det att tillgå?
- Vilket behandlingsprotokoll är att anse som mest effektivt?

2. Material och metod

Den valda metoden för detta arbete är en litteraturstudie baserad på vetenskaplig litteratur. Databaser som använts är Google Scholar och Science Direct. De sökord som använts är; dog + separation distress, dog + separation anxiety, dog + anxiety, Dog Appeasing Pheromone, dog + clomipramine, dog + human + attachment, dog + attachment bond.

Litteraturen studerades och användes för att besvara den framtagna frågeställningen

För att ett medicinskt behandlingsprotokoll skulle anses vara relevant för studien krävdes minst två artiklar från två separata försök.

3. Definition av separationsångest

Separationsångest hos hund kan yttra sig på en mängd olika vis. I litteraturen (Wright *et al.* 1987; Lund *et al.*, 1999; Podberscek *et al.*, 1999; Seksel *et al.*, 2001; Gaultier *et al.*, 2005; Tod *et al.*, 2005; Blackwell *et al.*, 2006; McGreevy *et al.*, 2008) nämns en rad beteenden som vanligtvis uppvisas av hundar som lider av separationsångest i tillfällen då de lämnas ensamma av ägaren. Samma hund kan enligt författarna antingen påvisa hela beteende repertoaren eller endast uppvisa ett enstaka beteende. Gemensamt för samtliga beteenden för att de ska klassas som beteenden direkt orsakade av separationsångest är att de enligt Blackwell *et al.* (2006) skall inledas inom de första 30 minuterna av ägarens frånvaro. Separationsångest relaterade beteenden är beteenden som uppstår på grund av den frustration som uppstår när hundens kontakt till ägaren avbryts och är således inte tecken på olydnad eller utträkning (Lund *et al.* 1999).

3.1 Beteenden som uppvisas vid separationsångest

Destruktivt beteende: oftast riktat mot den del av rummet/hemmet där ägaren gick ut eller mot föremål som ägaren ofta är i kontakt med (Wright *et al.* 1987; Lund *et al.*, 1999; Podberscek *et al.*, 1999; Seksel *et al.*, 2001; Gaultier *et al.*, 2005; Tod *et al.*, 2005; Blackwell *et al.*, 2006; McGreevy *et al.*, 2008). Destruktivt beteende kan enligt Blackwell *et al.* (2006) vara ett försök av hunden att återfå kontakt med sin ägare. Enligt Tod *et al.* (2005) kan destruktivt beteende vara en stresshanteringsmekanism för hunden.

Vokalisering: Omfattar både skall, ylande och gnäll som uppstår efter separation från ägaren (Wright *et al.* 1987; Lund *et al.*, 1999; Podberscek *et al.*, 1999; Seksel *et al.*, 2001; Gaultier *et al.*, 2005; Tod *et al.*, 2005; Blackwell *et al.*, 2006; McGreevy *et al.*, 2008). Vokalisering kan enligt Blackwell *et al.* (2006) samt Podberscek *et al.* (1999) vara ett försök av hunden att behålla vokal kontakt med sin ägare. Enligt Tod *et al.* (2005) kan ökad vokalisering vara en stresshanteringsmekanism för hunden.

Olämplig exkretion eller urinering: Exkretion eller urinering som utförs av en annars rumsren, välrastad, hund under separation från ägaren (Wright *et al.* 1987; Lund *et al.*, 1999; Podberscek *et al.*, 1999; Seksel *et al.*, 2001; Gaultier *et al.*, 2005; Tod *et al.*, 2005;

Blackwell *et al.*, 2006; McGreevy *et al.*, 2008). Olämplig eliminering anses enligt Blackwell *et al.* (2006) vara ett tecken på generell oro. Enligt Tod *et al.* (2005) kan olämplig eliminering vara en stresshanteringsmekanism för hunden.

Hyperventilering: Ökad andningsfrekvens orsakad av ökad oro/stress grundad i ägarens frånvaro (Lund *et al.*, 1999; Seksel *et al.* 2001; Gaultier *et al.* 2005).

Kräkningar: Icke sjukdomsorsakade kräkningar under ägarens frånvaro, anses däremot vara ovanligt förekommande (Podberscek *et al.*, 1999; Seksel *et al.*, 2001; Gaultier *et al.*, 2005; Blackwell *et al.*, 2006).

Salivering: Ökad salivering under ägarens frånvaro (Podberscek *et al.*, 1999; Seksel *et al.*, 2001; Gaultier *et al.*, 2005; Blackwell *et al.*, 2006)

Diarré: Diarré hos annars frisk hund orsakad av ofrivillig separation från ägaren (Gaultier *et al.* 2005).

Hyperaktivitet: Ökad fysisk aktivitet under ägarens frånvaro (Wright *et al.* 1987).

Rymningsförsök: Försök till att rymma för att återförenas med ägaren efter ofrivillig separation (Wright *et al.* 1987; Seksel *et al.*, 2001; Tod *et al.*, 2005).

Passivitet/ Depression: Beteende depression som orsakas av ägarens frånvaro (Wright *et al.* 1987; Seksel *et al.*, 2001).

Självmutilering: Självskadebeteende ex. svans- eller tassbitning som uppstår under ägarens frånvaro, troligtvis stressorsakat (Blackwell *et al.* 2006; McGreevy *et al.* 2008)

Stereotypa beteenden: Repetitiva beteenden som hunden utför under ägarens frånvaro (Seksel *et al.*, 2001; Blackwell *et al.* 2006).

4. Etiologi

Det finns en rad olika möjliga orsaker till varför en hund utvecklar separationsångest. Nedan följer en utredning av de mest troliga bakomliggande orsakerna enligt granskad litteratur.

4.1 Bandet mellan hund och människa

4.1.1 Ainsworth's Strange Situation Test (ASSP)

Ett flertal studier (Millot, 1994; Topál *et al.* 2005; Dotson *et al.* 2008) har undersökt det band som skapas mellan en hund och dess ägare. Några författare (Prato-Previde *et al.* 2003; Palmer *et al.* 2008) har även föreslagit att det band som uppstår mellan en hund och dess ägare är att likna vid det band som återfinns mellan ett barn och dess primära vårdnadshavare, vanligtvis modern. Individer som innehar denna typ av band håller sig gärna i närheten av varandra och påvisar ofta oro när ofrivillig separation sker (Cassidy,

1999). Vidare anses modern eller vårdnadshavaren ge den trygghet och stöd som gör att barnet vågar engagera sig i utforskande beteende eller lek allt längre från denne (Cassidy, 1999). Modern eller vårdnadshavaren agerar helt enkelt som en säker punkt i barnets vardag vilket stärker dess självförtroende. Bandet mellan två individer kan testas genom ett empiriskt test kallat Ainsworth's Strange Situation Test (ASSP) (Palmer *et al.*, 2008). I ett ASSP test undersöker man hur ett barn reagerar i en obekant miljö där man tillsammans med vårdnadshavare samt en främling utsätter barnet för tre korta separationer från dess moder eller vårdnadshavare samt tre återförenande (Palmer *et al.*, 2008).

Studier (Prato-Previde *et al.* 2003; Palestrini *et al.*, 2005; Palmer *et al.* 2008) har visat att vuxna hundar påvisar liknande beteenden som barn gör under ett ASSP test vilket kan innebära att bandet mellan ägare och hund är av samma eller liknande karaktär som bandet mellan ett barn och dess mor. Precis som barn visar de flesta hundar ett minskat utforskande beteende under den period i testet då ägaren är borta och hunden ensam med främlingen. Men detta kan även innebära att hunden helt enkelt föredrar ägaren över främlingen och behöver inte nödvändigtvis vara en indikation på att samma band återfinns mellan hund och ägare (Prato-Previde *et al.* 2003; Palestrini *et al.*, 2005; Palmer *et al.* 2008).

4.1.2. Människans bästa vän?

Topál *et al.* (2005) noterade i sin jämförande studie mellan vargvalpar samt hundvalpar viktiga skillnader i deras kontaktsökande beteende gentemot människor. Hundvalparna visade en större preferens för en välkänd människa än för en främling, medan vargvalparna inte gjorde någon skillnad mellan känd och okänd människa. Detta är en indikation på att hundar i större utsträckning bildar speciella band till människor som för dem är välkända.

Enligt Parthasarathy *et al.* (2006) har 10 veckor gamla hundvalpar visat sig vara mer benägna att söka social kontakt med människor än att födosöka i en ny, obekant miljö. Vidare studier har även påvisat att hundar från en kennel som utsatts för ny omgivning i sällskap av en välbekant människa uppvisat lägre aktivitet samt kortisolnivåer än om de vistades ihop med dess boxkamrater. Detta tyder på att det finns skillnader mellan det band som skapas mellan hund och människa samt mellan hund och hund (Parthasarathy *et al.* 2006).

4.1.3 Ägarens relation till hunden

Sättet vi människor interagerar och kommunicerar med hundar kan många gånger liknas med hur vi interagerar med små barn (Mitchell, 2010). Voith *et al.* (1992) noterar däremot i sin studie att det inte verkar finnas några samband mellan antropomorfism (förmänskligandet av djur) samt att skämma bort sin hund på olika vis med uppkomsten av beteendeproblem. Däremot noterar Seksel *et al.* (2001), Blackwell *et al.* (2006) samt Gaultier *et al.* (2005) att hundar som är överdrivet fästa vid sina ägare löper större risk att utveckla separations relaterade problem.

4.2 Beteenden i hemmet

Flera beteenden som hunden uppvisar i hemmet kan vara en indikation på att individen är predisponerad, eller mottaglig, till att utveckla separationsångest eller redan lider av problemet (Gaultier *et al.* 2005). Enligt Gaultier *et al.* (2005) kännetecknas en hund som kan komma att utveckla separationsångest eller redan lider av det många gånger av att den i hemmet helst följer sin ägare från rum till rum och ogärna befinner sig på avstånd från denna. Hunden undviker att vara ensam i ett rum och sover helst tätt intill ägaren. Överdriven glädje och långa hälsningsrutiner kan även känneteckna en hund med separationsångest eller tendenser till detta Gaultier *et al.* (2005).

En hund som varit med om förändringar i miljön eller hushållet (t.ex. nya familjemedlemmar, flytt, flytt av familjemedlemmar etc.) samt hundar som utsatts för en långvarig separation från sin ägare (t.ex. vid semester) riskerar även enligt samma författare att vara predisponerade för att utveckla separationsångest.

4.3 Hundens bakgrund

Hundar som adopterats från adoptionscenter eller liknande är enligt Wells *et al.* (2000) samt Gaultier *et al.* (2005) mer benägna att påvisa separationsångest än andra hundar. Enligt Wells *et al.* (2000) beror detta främst på det faktum att hundens sociala band till tidigare ägare svikits och efterföljts av ett överdrivet starkt band till dess nya ägare.

Rädsla kan också vara en bidragande orsak till att en hund uppvisar separationsångest. Vanligtvis rör sig detta om rädsla associerad till specifika händelser vid eller under ensamlämnandet (Blackwell *et al.* 2006). Enligt samma författare löper hundar som inte har fått möjlighet att vänja sig vid att lämnas ensamma större risk att utveckla beteenden som associeras med separationsångest. Genetisk predisposition kan även vara en möjlig orsak till varför separationsångest lättare uppstår hos vissa hundar (Blackwell *et al.* 2006).

5. Behandlingsmetoder

Det finns ett flertal olika behandlingsmetoder som används för att behandla hundar med separationsrelaterade problem. Beteendeterapi verkar enligt undersökt litteratur vara den vanligaste och mest använda metoden. Många gånger dröjer det däremot lång tid innan ägaren faktiskt inser att hunden verkligen lider av ett problem och först söker hjälp när beteendet blivit så pass befast att endast beteendeterapi sällan hjälper längre.

5.1 Beteendeterapi

Beteendeterapi är ett väldigt stort ämnesområde där många olika metoder finns att tillgå. Genomförd litteraturstudie visar att olika hundtränare, hundpsykologer och etologer ofta har olika behandlingsprotokoll och det är därmed svårt att dra likheter mellan olika metoder. Enligt Seibert *et al.* (2008) bygger ett bra behandlingsprotokoll på vetenskaplig kunskap om inlärnings- och motivationsteori samt kommunikation och god kunskap om artens naturliga beteende.

Blackwell *et al.* (2006) rekommenderar ett beteendeterapeutiskt protokoll som innefattar tre delar indelade i del A, B och C. Del A går ut på att minska hundens beroende utav ägaren genom att ägaren själv kontrollerar den uppmärksamhet hunden får. Detta innebär att ägaren endast interagerar med hunden när ägaren själv vill och inte när hunden själv försöker initiera kontakt. Försöker hunden ta kontakt ignoreras den. I del B börjar man arbeta för att få hunden mindre känslig för att bli lämnad ensam. Detta åstadkoms genom att ägaren successivt ökar tiden då hunden inte ser ägaren samtidigt som att ägaren förändrar sina rutiner vid avfärd för att göra det så svårt som möjligt för hunden att förutspå när ägaren går och när denna kommer tillbaka. I del C får hunden tillgång till sysselsättning och andra berikningsföremål under tiden ägaren är borta. Författarna konkluderar att ett standardiserat beteendeterapeutisktprotokoll kan visa sig vara effektivt för att behandla separationsångest hos hund. Däremot visade det sig att ett individuellt anpassat behandlingsprotokoll, anpassat ut efter hunden och ägarens förutsättningar kan ha en ännu bättre effekt.

Appleby *et al.* (2003) föreslår ett liknande behandlingsprotokoll. Inledningsvis bör ägaren endast uppmärksamma hunden när denne är avslappnad och passiv. Kontakt, vare sig verbal eller fysisk, bör endast inledas av ägaren och inte av hunden. Hundar som håller sig fysiskt mycket nära sin ägare bör hindras från att göra detta samt berömmas när de vilar på avstånd från ägaren. Visar hunden ett överdrivet starkt band till en viss familjemedlem, bör man dela upp hundens omvårdnadsuppgifter (t.ex. promenader, lek, utfodring osv.) på ytterligare en person i hushållet om möjlighet finnes. Även om det enligt författaren inte finns några bevis för att hundar som sover i samma säng som sin ägare löper större risk för att utveckla separationsångest, bör man oavsett träna sin hund i att kunna sova ensam för att öka dennes självständighet. Passivitetsträning samt aktiveringsföremål som ger stimulans och i sin tur ökat avslappnat beteende kan med fördel användas när hunden lämnas ensam. Avdramatisering av signaler som indikerar att ägaren är på väg att lämna hunden är ännu en viktig punkt i behandlingen. Ägaren tar då på sig skor, rasslar med nycklar eller tar på sig ytterkläder utan att lämna hemmet. Författarna påpekar även vikten av att minska interaktionen med hunden ca 30 minuter innan planerad avfärd och att få hunden att förbli lugn och avslappnad under denna period. Bestraffning bör aldrig utdelas till en hund som uppvisar separationsångest då detta riskerar att förvärra beteendet. Vidare anser författarna att en hund som uppvisar överdriven glädje vid återförenandet med sin ägare bör bli ignorerade tills den har lugnat ner sig.

King *et al.* (2000) utförde en studie där en kontrollgrupp med hundar diagnosticerade med separationsångest, behandlades endast med hjälp av beteendeterapi. Försöket visade att 29 % av hundarna påvisade en förbättring efter 28 dagar. Efter 56 dagar påvisade 57 % en förbättring och efter 84 dagar hade 62 % av hundarna förbättrats.

5.2 Medicinering

5.2.1 Dog Appeasing Pheromone (DAP)

Dog Appeasing Pheromone, även känt som DAP, marknadsförs av det franska företaget Ceva Animal Santé (Taylor *et al.* 2007). Detta syntetiskt framtagna feromon är en kemisk motsvarighet till det lugnande feromon som den lakterande tiken utsöndrar tre dagar efter förlossningen (Pageat *et al.* 2003). Feromonet vaporiseras ut i luften när det kombineras med en specifik bakterie som återfinns i huden hos hunden. DAP absorberas av valpen genom dess vomeronasalorgan, som finns på bägge sidor om skiljeväggen mellan noshålorna, och är speciellt anpassat för att känna av feromoner i omgivningen (Tod *et al.* 2005). DAP har visat sig vara effektivt i en rad situationer som riskerar att öka oro hos hundar och studier har visat att DAP som utsöndras via elektriska spridare kan användas för att behandla symptom på bland annat separationsångest samt skotträdsla (Pageat *et al.* 2003).

Tod *et al.* (2005) noterade under sitt försök på ett adoptionscenter där DAP användes under en 7-dagars period en minskning i skallfrekvens, ljudnivå, ökat passivitet samt ökat nosande hos hundarna vilket kan vara en indikation på att DAP är ett effektivt hjälpmedel för att lindra stress och oro hos hundar. Gaultier *et al.* 2005 jämförde effektiviteten hos både DAP och *Klomipramin* hos hundar diagnosticerade med separationsångest. Efter DAP behandlingens slut visade 66 % av hundarna på en minskning av separationsångestrelaterade problem medan 17 % tillfrisknat helt. DAP visade sig även generera en lägre frekvens av biverkningar samt att dess enkla administrations sätt (elektronisk diffusion i rummet) ökar, enligt författarna, sannolikheten att hundens ägare genomför hela behandlingen

5.2.2. Klomipramin

Klomipramin, även känt som *Clomicalm* i Sverige, är ett tricykliskt antidepressivum som används vid ångest- och tvångstillstånd hos hund (FASS). Seksel *et al.* (2001) konkluderar i sin studie att separationsångest, ljudfobi samt tvångssyndrom hos hund kan kontrolleras med hjälp av *Klomipramin* i kombination med beteendeterapi. Podberscek *et al.* (1999) noterar däremot i kontrast att de i sin studie inte fann några bevis för att *klomipramin* skulle vara effektivt i behandlingen av separationsångest. Tod *et al.* (2005) jämförde effektiviteten mellan användandet av DAP samt *Klomipramin* i behandlingen av separationsångest och noterade att 48 % av hundarna påvisade en minskning i separationsångestrelaterade problem medan 22 % tillfrisknade. Däremot medförde användandet av *Klomipramin* en ökad frekvens av biverkningar i form av gastrointestinala problem samt ökad trötthet.

5.3 Beteendeterapi och medicinering

Beteendeterapi kan även kompletteras med någon form av medicinering för att uppnå bättre resultat i behandlingen av separationsångest (Schwartz *et al.* 2003). Enligt Schwartz *et al.* (2003) kan många ägare visa sig vara mindre benägna att följa ett mer avancerat beteendeterapeutiskt behandlingsprotokoll, i sådana situationer kan medicinering med hjälp av feromoner eller någon form av antidepressivum i kombination med enklare beteendeterapeutiska övningar vara att föredra för att uppnå resultat.

Podberscek *et al.* (1999) utförde en jämförande studie mellan behandling genom beteendeterapi samt beteendeterapi i kombination med administrering av *Klomipramin*. I studien noteras ingen skillnad i effektivitet mellan de två olika behandlingsprotokollen och författarna konkluderar att det inte finns några bevis för att kombinationen av beteendeterapi och *Klomipramin* skulle vara effektiv i behandlingen av separationsångest. Seksel *et al.* (2001) noterar, som nämnt, i sin studie att separationsångest, ljudfobi samt olika former av tvångssyndrom kan kontrolleras på ett effektivt sätt med hjälp av *Klomipramin* i kombination med beteendeterapi.

6. Diskussion

Trots att det råder delade meningar gällande exakt när hunden först började domesticeras, och skilja sig avsevärt från sin vilda släkting vargen, råder det inget tvivel gällande det faktum att hunden är det första domesticerade djuret (Galibert *et al.*, 2011). Denna tidiga domesticering och hundens långvariga existens i närheten av människan är troligtvis grunden i vad som gjort arten till en så välanpassad och självklar del av vårt samhälle världen över.

Denna anpassning till vårt samhälle har däremot inte varit komplikationsfri. Trots hundens nära släktskap till vargen råder det ändå indisputabla skillnader mellan de båda arterna, skillnader som många gånger glöms bort när det kommer till hantering och hållning av hundar (Yin, 2007). Att vargen och hunden ofta skiljer sig markant från varandra rent morfologiskt är inget som passerat obemärkt, däremot dras det många gånger gärna paralleller mellan deras likartade beteenden i olika situationer. Detta utan en tanke på att hundar och vargar utvecklas på helt olika vis.

Under domesticeringsprocessen verkar hundar även ha selekterats för vissa socialt-kognitiva egenskaper som gett dem möjligheten att kommunicera med människan på ett vis som vargen saknar (Hare, *et al.* 2002). Gácsi *et al.* (2005) jämförde beteendet mellan varg- och hundvalpar och hur de interagerade med människor. Hundvalparna uppvisade fler kommunikativa signaler så som vokalisering vid oro, svansviftning samt sökande av ögonkontakt med människor än vad vargvalparna gjorde. Vargvalparna uppvisade däremot aggressiva beteenden gentemot bekanta människor samt visade sig vara mer benägna att undvika mänsklig kontakt. Vidare poängterar författarna att hundvalpar möjligen är mer känsliga för att bli ignorerade och därmed mer benägna att söka socialkontakt hos en människa som ignorerar dem (vilket var fallet i försöket). Författarna noterar även att hundvalparna vokaliserade mer under försöket vilket kan tyda på att de har en lägre tröskel

för vokalisering grundat i oro. Vargvalpar tenderar att vokalisera mindre än hundvalpar, troligtvis eftersom vargvalpar oftare lämnas ensamma och ökad vokalisering i en sådan situation skulle öka risken för angrepp av predatorer (Gácsi *et al.* 2005).

Som nämnt verkar hundens domesticeringsprocess ha orsakat en form av beteendemässig paedamorfos där den vuxna hunden behåller juvenila beteenden (Morey, 1994) som exempelvis beroendet av föräldrafigurer och ovilja att separeras från dessa (Schwartz, 2003). Detta juvenila beteende kan ses som en naturlig form av separationsångest, men som riskerar att predisponera hundar till att utveckla onaturligt och ohälsosamt starka band till sin ägare som en genetisk biprodukt orsakat av domesticering (Schwartz, 2003).

Det dras ofta paralleller mellan vargars flockbeteende och flockstruktur, särskilt när det kommer till hur man bäst hanterar uppfostran samt problembeteenden. Teorier om hur vargar beter sig inom sin flock har legat till grund för många, mer dominansgrundade, hundträningmetoder. Vargarna verkade klättra i rang inom sin flock genom våld och socialdominans vilket många professionella hundtränare kom att applicera inom sitt yrke (Yin, 2007). Alla har vi väl hört frasen ”*En hund behöver en stark ledare*” – en fras som helt verkar grunda sig på observationer av vargar. Passar vår relation till hunden verkligen in i den bilden? Är vi alla ledare över våra hundar eller finns det andra existerande band mellan oss? Ett flertal forskare har undersökt det band som skapas mellan människa och hund (Millot, 1994; Topál *et al.* 2005; Dotson *et al.* 2008), vissa föreslår till och med att detta band är att likna vid det band som skapas mellan mor och barn (Prato-Previde *et al.* 2003; Palmer *et al.* 2008).

Hur påverkas i så fall våra sällskapshundar av detta band? Kan detta starka band vara en möjlig orsak till det stora antalet beteendeproblem som uppskattas finnas bland våra hundar? Enligt Martinez *et al.* (2011) uppvisar mellan 40 – 87 % av hundar någon form av beteendeproblem. Separationsångest anses vara det näst vanligaste av uppvisade beteendeproblem hos hundar (Takeuchi *et al.* 2001; Gaultier *et al.* 2005). En majoritet av hundägare tenderar att behandla sin hund som en familjemedlem, födelsedagar firas, hunden tillåts att sova i sängen och behandlas av många precis som ett barn. Detta starka, moderlika band, som finns mellan många ägare och dess hundar skulle kunna vara en möjlig orsak bakom uppkomsten av beteendeproblem, speciellt beteenden som bottnar i någon form av separationsångest. Voith *et al.* (1992) dementerar däremot detta möjliga samband i sin studie där hundägares överbeskyddande beteenden samt aktiviteter som bottnade i att skämma bort sin hund jämfördes med förekomsten av beteendeproblem. I studien framkom inga bevis för att ett samband mellan detta skulle existera. Däremot behöver detta inte innebära att hundens band till sin ägare i sin tur inte kan ha en inverkan på uppkomsten av beteendeproblem. Enligt Gaultier *et al.* (2005) ökar sannolikheten för att en hund skall utveckla separationsrelaterade problem om hunden alltid håller sig i närheten av sin ägare i hemmet, ogärna befinner sig utom synhåll för sin ägare, sover tätt intill under natten samt uppvisar överdriven och långvarig glädje vid återförenanden efter separationer från ägaren. Paralleler skulle här kunna dras mellan de beteenden som barn uppvisar när de separeras eller återförenas med sin moder eller närstående vårdnadshavare under ett ASSP

– test (Palmer *et al.*, 2008). Enligt Cassidy (1999) är dessa beteenden klassiskt förekommande mellan ett barn och dess moder och påvisar förekomsten av ett mycket starkt band. Förutsatt att detta, eller ett liknande, band existerar mellan hund och ägare skulle detta kunna vara en möjlig förklaring till varför vissa hundar uppvisar tecken på separationsångest när de åtskiljs från sin ägare. Andra möjliga förklaringar till hundars beteende i ett ASSP- test kan helt enkelt vara att den föredrar sin ägare över främlingen och bandet mellan hund och ägare är mer av en vanlig affektionsbaserad karaktär. Det finns däremot än så länge inga studier som rapporterat hur styrkan i en hunds band till sin ägare påverkar förekomsten av separationsångest mer än att det tagits för givet att bandet mellan hund och dennes ägare är centralt för problemet (Partasarathy, *et al.* 2006). Detta antas eftersom de flesta hundar som påvisar separationsångest relaterade problem tenderar att hålla sig väldigt nära sin ägare när denna är hemma (Partasarathy, *et al.* 2006).

Som synes finns det vissa motsättningar i litteraturen gällande vilka beteenden som kan predisponera till uppkomsten av beteendeproblem. Voith *et al* (1992) hävdar t.ex. att låta hunden sova i sängen på natten inte ökar risken för att beteendeproblem skall uppstå, medan Gaultier *et al.* (2005) menar på att hundar som sover tätt intill ägaren om natten löper större risk att utveckla beteendeproblem i form av separationsångest. Däremot bör det här poängteras att författarna mest troligt egentligen syftar till två skilda händelser. I den första studien är det tal om beteenden som initieras av ägaren, det vill säga att ägaren själv väljer att låta hunden sova i sängen, ingen information ges gällande hur tätt intill ägaren hunden sover. I den andra studien menas att det är hunden som initierar beteendet och utför beteendet tätt intill ägaren. Jagoe *et al.* (1996) noterade i sin studie att separationsrelaterad eliminering skedde till en högre frekvens av de hundar som tilläts att sova i ägarens sovrum. Däremot noterar även författarna att det är omöjligt att från deras insamlade data dra slutsatser angående huruvida beteendeproblemen är konsekvenser eller orsaker av sovplatsen. De menar på att en hund som uppmuntras till att sova vid sin ägare kan skapa ett överdrivet starkt band till denne och därmed reagera aversivt på en möjlig separation. Likaväl kan ägaren ha blivit tvungen att tillåta hunden att sova i sängen just för att undgå nattliga problem hos en hund som redan lider av separationsångest.

Reaktioner på separation är hos hundvalpar att betrakta som både önskvärda och normala beteenden (Schwartz, 2003). När en hundvalp lämnas av sin mor eller på något vis hamnar utanför boet ger detta vanligtvis upphov till gnällanden och andra former av vokalisering för att påkalla tikens uppmärksamhet. När valpen sedan flyttar från sin mor och kullsyskon överförs detta normala sociala band till valpens nya ägare. Detta innebär inledningsvis att valpen kan komma att uppvisa milda tecken på separationsångest, vilket i den här situationen är att betrakta som normalt, tills dess att valpen vant sig vid sin nya omgivning och familj. Ägarens hantering av hunden och de beteenden den uppvisar kan här komma att få stor betydelse för hundens framtida risk att utveckla separationsångest. Ägaren kan omedvetet förstärka ett onormalt starkt band till sin valp genom att t.ex. undvika att lämna en ung valp ensam och därmed inte ge hunden en möjlighet att lära sig att klara av att vara åtskild från ägaren (Schwartz, 2003).

Något som inte nämns särskilt ingående i litteraturen är det faktum att det verkar finnas olika typer eller grader av separationsångest. Samtliga författare av de artiklar som studerats diskuterar endast separationsångest ur ett perspektiv som utgår ifrån att beteendeproblemet endast uppvisas i hemmet. Faktum är däremot att separationsångest liknande beteenden även kan uppvisas i andra situationer. Situationer där exempelvis ägaren binder upp hunden och lämnar den, hunden lämnas i någon annans vård, hunden lämnas i en bil eller liknande brukar kunna provocera fram beteenden som stämmer väl överens med de beteenden som beskrivs vara relaterade till separationsångest. Självfallet ses dessa beteenden inte hos alla hundar, men frågan som uppstår då är huruvida en hund som reagerar med separationsångest-liknande beteenden när den t.ex. lämnas av ägaren i en okänd miljö men inte uppvisar dessa beteenden hemma – lider den ändå av separationsångest? Vart drar man gränsen? Ett flertal av de beteenden som anges vara symptom på separationsångest kan även uppvisas i situationer som kanske inte alls är relaterade till någon form utav separation vilket vidare leder till funderingar kring hur och om man egentligen kan fastställa med säkerhet att en hund lider av just separationsångest.

För att återkoppla till min frågeställning kan uppkomsten av separationsångest, enligt existerande forskning, härledas till en mängd olika faktorer. Dessa faktorer kan bland annat vara: en bakgrund innehållande en traumatisk separation (som ofta är fallet hos hundar som adopterats från ett adoptionscenter), brist på ensamhetsträning, överdriven glädje vid återförenande med ägaren, överdrivet starkt band till ägaren, förändringar inom hushållet eller rutiner, genetisk predisposition, domesticeringseffekter samt naturligt valpbeteende som bevaras in i vuxen ålder (Schwartz, 2003).

Efter att ha granskat befintlig litteratur inom området kan det konkluderas att det finns tre primära behandlingsmetoder. Beteendeterapi, medicinering samt en kombination av beteendeterapi och medicinering. Medicinering består vidare i antingen administration av DAP eller av *Klomipramin* som administreras till hundar som uppvisar ångest eller orosrelaterade symptom (Seksell *et al.* 2001).

Beteendeterapi som utgår från ett väl utvecklat protokoll kan enligt King *et al.* (2000) ha god effekt för att minska eller helt avlägsna symptom på separationsångest. Ett sådant behandlingsprotokoll bör innefatta metoder som grundar i positiv förstärkning, det vill säga där korrekta beteenden belönas och oönskade beteenden ignoreras (Hiby *et al.* 2004). Att använda metoder som grundar sig i bestraffning riskerar å andra sidan att istället förvärra de beteenden som associeras med separationsångest (Appleby *et al.*, 2003). Enligt Clark *et al.* (1993) kan lydnadsträning samt beteendeterapi minska uppkomsten av beteendeproblem. Vidare föreslår författarna att lydnadsträning kan öka trygghetskänslan hos hunden eftersom den lär sig ”rätt” beteende och därmed får ökat självförtroende vilket tros kunna ha en positiv effekt på redan utvecklade beteendeproblem. Lydnadsträning och beteendeterapi anses även öka styrkan i bandet mellan ägare och hund (Clark *et al.* 1993). Detta kan te sig motsägelsefullt i förhållande till syftet, eftersom studier visar att hundar med ett överdrivet starkt band till sin ägare verkar vara predisponerade till att utveckla separationsångest (Gaultier *et al.* 2005; Blackwell *et al.* 2006). Här bör det däremot

poängteras att det mest troligt rör sig om olika typer av band. Ett starkt band som innefattar tillit och lyhördhet mellan ägare och hund bör öka hundens självförtroende samt trygghet vilket bör kunna bidra till att förhindra att separationsångest uppstår. Ett överdrivet starkt band bör mer kunna liknas med en typ av beroendeförhållande där hundens egenuppfattade välmående och lycka är helt beroende av närhet till sin ägare. Därmed skulle det kunna finnas stora fördelar med att arbeta aktivt med sin hund och skapa ett sunt, självförtroendestärkande band till denne. I de fall där separationsångest relaterade problem redan uppstått bör beteendeterapi kunna anses vara en lämplig behandlingsmetod.

Enkelheten i att administrera DAP talar för att det kan finnas klara fördelar för en ägare att använda sig av detta i behandlingen av sin hund. Två genomförda studier noterade god effekt när DAP användes för att minska stress, oro och separationsångest relaterade problem hos hundar (Gaultier *et al.* 2005; Tod *et al.* 2005). Det faktum att DAP även verkar generera en låg frekvens av biverkningar (Gaultier *et al.* 2005) talar även för dess lämplighet som möjlig behandlingsmetod i behandlingen av separationsångest. Som jämförelse kan det noteras att *Klomipramin* använts i samma syfte. Där noterades det i ett försök att *Klomipramin* påvisade lika god effektivitet som användandet av DAP (Tod *et al.* 2005). Däremot medförde *klomipramin* en ökad frekvens av biverkningar jämfört med DAP (Tod *et al.* 2005) vilket talar emot dess lämplighet som möjlig behandlingsmetod.

Behandlingsterapi i kombination med medicinering kan, baserat på undersökt forskning, visa sig vara en lämplig metod för att behandla separationsångest. I de fall där endast behandlingsterapi inte visar sig vara effektivt skulle en kombination av terapi samt användandet av DAP kunna vara en effektiv behandlingsmetod. *Klomipramin* har däremot enligt en studie inte visat sig vara effektivt i kombination med beteendeterapi (Podberscek *et al.* 1999). Här uppstår en tydlig motsättning i resultat mellan de olika studierna. Tod *et al.* (2005) noterar som nämnt att *Klomipramin* är en effektiv behandlingsmetod, medan King *et al.*, Appleby *et al.*, samt Blackwell *et al.* (2000; 2003; 2006) samtliga noterar effektiviteten av ett korrekt utformat beteendeterapeutiskt protokoll. Där väcks frågan gällande hur två effektiva behandlingsprotokoll (*Klomipramin* samt beteendeterapi) förkastas. Kan det vara så att det beteendeterapeutiska protokollet i Podberscek *et al.* (1999) studie ändå är att betrakta som effektivt men att endast adderingen av *klomipraminet* (som var huvudsyftet med studien) inte gjorde någon ytterligare skillnad? Bevisligen krävs det fler studier inom ämnet för att tydligare kunna påvisa för och nackdelar med de medicinska behandlingsprotokollen.

Det råder klara brister i den redan existerande forskningen inom ämnesområdet separationsångest. Ytterligare studier där yttrandet av separationsångest relaterade problem studeras i ett vidare perspektiv föreslås. Dessa studier bör med fördel vara av en mer klinisk karaktär än befintliga studier för att eliminera, eller åtminstone minska, de felkällor som observationer gjorda av ägarna själva oundvikligen medför. Exempelvis bör olika typer och grader av separationsångest undersökas och jämföras. Skillnader i yttrandet av beteenden hos hundar som endast påvisar separationsångest när ägaren exempelvis binder upp hunden och försvinner utom synhåll men aldrig påvisar problemet i hemmet bör i mitt

tycke undersökas. Vidare föreslås att forskningen inom uppkomsten av separationsångest redan i valpstadiet bör utvecklas samt förslag på möjliga preventiva metoder för att förhindra framtida uppkomst tas fram. Framtida forskning bör även använda sig utav fysiologiska undersökningsmetoder så som mätning av kortisol, hjärtfrekvens etc för att med hjälp av fysiologiska parametrar kunna avgöra en hunds förmodade stressnivå i en studie. Sådan forskning skulle kunna vara ett viktigt verktyg för såväl hundpsykologer, etologer, veterinärer samt uppfödare och hundägare för att bättre förstå och kunna förhindra att separationsångest uppstår.

Detta arbete syftar till att lyfta fram orsaker och möjliga behandlingsmetoder för separationsångest relaterade problem. Troligtvis kan denna sammanställning och genomgång av existerande litteratur motivera till vidare forskning samt lyfta fram vikten av att redan på tidigt stadium försöka förebygga uppkomsten av problemet hos våra hundar samt lägga fram effektiva behandlingsprotokoll till hundar där problemet redan uppstått.

Metoden som användes i arbetet har varit välfungerande, men komplettering eller vidare studier i form av enkätundersökningar till både hundägare och personer som arbetar professionellt med rådgivning gällande beteendeproblem hos hund hade kunnat visa sig vara ett värdefullt underlag för att ytterligare utreda möjliga orsakssamband bakom separationsångest samt utvärdera effektiviteten av redan implementerade behandlingsprotokoll.

Slutsats

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det råder en rad möjliga orsaker bakom uppkomsten av separationsångest hos hund. Flertalet av dessa orsaker kan betraktas vara möjliga att påverka av ägaren vilket bör kunna i viss grad förhindra eller minimera påvisandet av separationsångest relaterade problem. Av de i litteraturen föreslagna behandlingsprotokollen verkar beteendeterapi samt beteendeterapi i kombination med DAP vara de mest effektiva samt de som genererar minst biverkningar. Ytterligare forskning gällande hur man kan förhindra att problemet uppkommer samt utformandet av effektiva behandlingsprotokoll som är enkla för ägarna att följa rekommenderas.

Sammanfattning

Beteendeproblem är dessvärre något som är att anse som mycket vanligt hos våra sällskapshundar. De mest vanliga, och att betrakta som mest allvarliga, problemen anses vara aggressionsrelaterade problem samt problem som kan härledas till separationsångest.

Separationsångest innebär att hunden helt enkelt mår dåligt när den lämnas ensam av ägaren och ofta hanterar detta genom att uppvisa en rad beteenden som är att betrakta som problematiska. Dessa beteenden kan bland annat vara: ökad vokalisering, att hunden förstör saker i sin omgivning, hunden bajsa/kissar inomhus under ägarens frånvaro, biter på sig själv, kräkningar, ökat dreglande osv. Dessa beteenden som uppstår under ägarens

frånvaro innebär inte att hunden är outhärdad eller uttråkad utan helt enkelt att hunden har svårt att hantera att bli lämnad ensam.

Varför mår då vissa hundar så dåligt när de blir lämnade ensamma? Enligt befintlig forskning finns det en rad möjliga orsaker som skulle kunna ligga bakom problemet. Vissa forskare pekar på hundens likheter och skillnader med sin anfader vargen. Man menar här på att det beteende som vargvalpar uppvisar som små men sedan växer ifrån, istället bevaras genom hela livet hos hunden och därmed kan leda till ökad risk för att separationsångest uppstår. Andra menar på att hundvalpar redan som små har en form av naturlig separationsångest, där separation från modern ens under korta stunder leder till ökad vokalisering hos valpen för att få kontakt med mor och syskon igen. Denna form av separationsångest minskar och försvinner däremot allteftersom valpen blir äldre, förutsatt att ägaren tränar valpen på att klara av att vara ensam. Ytterligare forskning lyfter fram det starka band som återfinns mellan ägare och hund som en möjlig orsak, och liknar detta band vid det band som finns mellan en mor och sitt barn. Faktorer såsom hundens bakgrund, tidigare erfarenheter samt hur ägaren betar sig gentemot hunden är även de möjliga orsaker.

I litteraturen finns det ett antal föreslagna behandlingsmetoder för att behandla separationsångest. I den här uppsatsen läggs fokus på tre olika typer av behandling: beteendeterapi, medicinering samt beteendeterapi i kombination med medicinering. Medicinering begränsas till användandet av *Klomipramin* samt D.A.P (*Dog Appeasing Pheromone*). Effektiviteten av dessa olika protokoll har här utvärderas baserat på tidigare forskning och det kan konstateras att beteendeterapi samt användandet av D.A. P i kombination med beteendeterapi är att anse som mest effektivt. Dessutom är D.A.P. det preparat som verkar ge minst antal biverkningar. Forskningen inom ämnet är däremot något bristfälligt vilket gör det svårt att dra några säkra slutsatser gällande effektiviteten hos de olika metoderna.

Det kan konstateras att det behövs mer forskning inom ämnesområdet. Separationsångest är att betrakta som ett stort välfärdsproblem för många hundar och deras ägare och jag anser att det är av stor vikt att effektiva behandlingsmetoder tas fram och görs tillgängliga för allmänheten. Både för att ägare själva ska kunna behandla problemet på ett korrekt sätt men även att information om hur man kan förebygga att problemet uppstår görs tillgängligt. Detta bör kunna vara av stor nytta för alla som arbetar professionellt med hund och är i en position där man agerar som rådgivare till hundägare.

Referenser

Appleby, D., Pluijmakers, J. 2003. Separation anxiety in dogs: The function of homeostasis in its development and treatment. *Veterinary Clinics Small Animal Practice*. 33, 321-344.

Blackwell, E., Casey, R.A., Bradshaw, J.W.S. 2006. Controlled trial of behavioural therapy for separation-related disorders in dogs. *Veterinary Record*. 15, 551-554.

Bradshaw, J.W.S., McPherson, J.A., Casey, R.A & Larter, I.S. 2002. Aetiology of separation-related behaviour in domestic dogs. *Veterinary Record*. 151, 43-46.

Cassidy, J., 1999. The nature of the child's ties. In: Cassidy, J., Shaver, P.R. (Eds.), *Handbook of Attachment: Theory, Research, and Clinical applications*. Guilford Press, New York, 3-20.

Clark, G., Boyer, W.N. 1993. The effects of dog obedience training and behavioural counselling upon the human-canine relationship. *Applied Animal Behaviour Science*. 37, 147-159.

Dotson, M.J., Hyatt, E.M. 2008. Understanding dog-human companionship. *Journal of Business Research*. 61, 457-466.

FASS

http://www.fass.se/LIF/produktfakta/artikel_produk.jsp?NplID=19980401000022&DocTypeID=4&UserTypeID=1 – besökt 2012-05-11

Fatjó, J., Ruiz-de-la-Torre, J.L., Manteca, X. 2006. The epidemiology of behavioural problems in dogs and cats: a survey of veterinary practitioners. *Animal Welfare*. 15, 179-185.

Fox, M.W., Stelzner, D. 1966. Approach/Withdrawal variables in the development of social behavior in the dog. *Animal Behaviour*. 14, 362-366.

Gácsi, M., Györi, B., Miklósi, À., Virányi, Z., Kubinyi, E. 2005. Species-Specific Differences and Similarities in the Behavior of Hand-Raised Dog and Wolf Pups in Social Situations with Humans. *Developmental Psychobiology*. 47, 111-122.

Galibert, F., Quignon, P., Hitte, C., André, C. 2011. Toward understanding dog evolutionary and domestication history. *C.R. Biologies*. 334, 190-196.

Gaultier, E., Bonnafous, L., Bougrat, L., Lafont, C., Pageat, P. 2005. Comparison of the efficacy of a synthetic dog-appeasing pheromone with clomipramine for the treatment of separation-related disorders in dogs. *The Veterinary Record*. 156, 533-538.

Goodwin, D., Bradshaw, J.W.S., Wickens, S.M. 1997. Paedomorphosis affects agonistic visual signals of domestic dogs. *Animal Behaviour*. 53, 297-304.

Hare, B., Brown, M., Williamson, C., Tomasello, M. 2002. The domestication of social cognition in dogs. *Science*. 298, 1634-1636.

- Hiby, E.F., Rooney, N.J. & Bradshaw, J.W.S. 2004. Dog training methods: their use, effectiveness and interaction with behavior and welfare. *Animal Welfare*. 13, 63-69.
- Jagoe, A., Serpell, J. 1996. Owner characteristics and interactions and the prevalence of canine behavior problems. *Applied Animal Behaviour Science*. 47, 31-42.
- Kerkhove, W. 2004. A Fresh Look at the Wolf-Pack Theory of Companion-Animal Dog Social Behavior. *Journal of Applied Animal Welfare Science*. 7, 279-285.
- King, J.N., Simpson, B.S., Overall, K.L., Appleby, D., Pageat, P., Ross, C., Chaurand, J.P., Heath, S., Beata, C., Weiss, A.B., Muller, G., Paris, T., Bataille, B.G., Parker, J., Petit, S., Wren, J. 2000. Treatment of separation anxiety in dogs with clomipramine: results from a prospective, randomized, double-blind, placebo-controlled, parallel-group, multicenter clinical trial. *Applied Animal Behaviour Science*. 67, 255-275.
- Kubinyi, E. Virányi, Z., Miklósi, Á. 2007. Comparative Social Cognition: From wolf and dog to humans. *Comparative Cognition & Behaviour Reviews*. 2, 26-46.
- Lund, J.D., Jörgensen, M.C. 1999. Behaviour patterns and time course of activity in dogs with separation problems. *Applied Animal Behaviour Science*, 63. 219-236.
- McGreevy, P.D., Masters, A.M. 2008. Risk factors for separation-related distress and feed-related aggression in dogs: Additional findings from a survey of Australian dog owners. *Applied Animal Behaviour*. 109, 320-328.
- Millot, J.L. 1994. Olfactory and visual cues in the interaction systems between dogs and children. *Behavioural Processes*. 33, 177-188.
- Mills, D.S., Ramos, D., Estelles, M.G., Hargrave, C. 2006. A triple blind placebo-controlled investigation into the assessment of the effect of Dog Appeasing Pheromone (DAP) on anxiety related behavior of problem dogs in the veterinary clinic. *Applied Animal Behaviour*. 98, 114-126.
- Mitchell, R.W. 2010. Americans' Talk to Dogs; Similarities and Differences With Talk to Infants. *Research on Language and Social Interaction*. 34, 183-210.
- Morey, D.F. 1994. The Early Evolution of the Domestic Dog. *American Scientist*. 82, 336-347.
- Pageat, P., Gaultier, E. 2003. Current research in canine and feline pheromones. *Veterinary Clinics Small Animal Practice*. 33, 187-211.
- Palestrini, C., Prato-Previde, E., Spiezio, C., Verga, M. 2005. Heart rate and behavioural responses of dogs in the Ainsworth's Strange Situation: A pilot study. *Applied Animal Behaviour Science*. 94, 75-88.
- Palmer, R. Custance, D. 2008. A counterbalanced version of Ainsworth's Strange situation procedure reveals secure-base effects in dog-human relationships. *Applied Animal Behaviour Science*. 109, 306-319.

- Parthasarathy, V., Crowell-Davis, S.L. 2006. Relationship between attachment to owners and separation anxiety in pet dogs (*Canis lupus familiaris*). *Journal of Veterinary Behaviour*. 1, 109-120.
- Podberscek, A.L., Hsu, Y., Serpell, J.A. 1999. Evaluation of clomipramine as an adjunct to behavioural therapy in the treatment of separation-related problems in dogs. *The Veterinary Record*. 145, 365-369.
- Prato-Previde, E., Custance, D.M., Spiezio, C., Sabatini, F. 2003. Is the Dog-Human Relationship an Attachment Bond? An Observational Study Using Ainsworth's Strange Situation. *Behaviour*. 140, 225-254.
- Schwartz, S. 2003. Separation anxiety syndrome in dogs and cats. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 222, 1526-1532.
- Seibert, L.M., Landsberg, G.M. 2008. Diagnosis and Management of Patients Presenting with Behavior Problems. *Veterinary Clinics Small Animal Practice*. 38, 937-950.
- Seksel, K., Lindeman, M.J. 2001. Use of clomipramine in treatment of obsessive-compulsive disorder, separation anxiety and noise phobia in dogs; a preliminary, clinical study. *Aust. Vet. J.* 79, 252-256.
- Sherman, B.L., Mills, D.S. 2008. Canine Anxieties and Phobias: An Update on Separation Anxiety and Noise Aversions. *Vet. Clin. Small Anim.* 38, 1081-1106.
- Takeuchi, Y., Ogata, N., Houpt, K.A., Scarlett, J.M. 2001. Differences in background and outcome of three behavior problems of dogs. *Applied Animal Behaviour Science*. 70, 297-308.
- Taylor, K., Mills, D.S. 2007. A placebo-controlled study to investigate the effect of Dog Appeasing Pheromone and other environmental and management factors on the reports of disturbance and house soiling during the night in recently adopted puppies (*Canis familiaris*). *Applied Animal Behaviour Science*. 105, 358-368.
- Tod, E., Brander, D., Waran, N. 2005. Efficacy of dog appeasing pheromone in reducing stress and fear related behavior in shelter dogs. *Applied Animal Behaviour Science*. 93, 295-308.
- Topál, J., Gácsi, M., Miklósi, Á., Virányi, Z., Kubinyi, E., Csányi, V. 2005. Attachment to humans: a comparative study on hand-reared wolves and differently socialized dog puppies. *Animal Behaviour*. 70, 1367-1375.
- Trut, L.N. 1999. Early Canid Domestication: The Farm-Fox Experiment: Foxes bred for tamability in a 40-year experiment exhibit remarkable transformations that suggest an interplay between behavioral genetics and development. *American Scientist*. 87, 160-169.
- Trut, L.N., Plyusnina, I.Z., Oskina, I.N. 2004. An Experiment on Fox Domestication and Debatable Issues of Evolution of the Dog. *Russian Journal of Genetics*. 40, 644-655.

Voith, V.L., Wright, J.C., Danneman, P.J. 1992. Is there a relationship between canine behavior problems and spoiling activities, anthropomorphism, and obedience training?. *Applied Animal Behaviour Science*. 34, 263-272.

Wells, D.L., Hepper, P.G. 2000. Prevalence of behaviour problems reported by owners of dogs purchased from an animal rescue shelter. *Applied Animal Behaviour Science*. 69, 55-65.

Wright, J.C., Nesselrote, M.S. 1987. Classification of Behaviour Problems in Dogs: Distributions of Age, Breed, Sex and Reproductive Status. *Applied Animal Behaviour Science*. 19, 169-178.

Yin, S. 2007. Dominance Versus Leadership in Dog Training. *Understanding Behaviour. CompendiumVet*. 414-417.

Vid **Institutionen för husdjurens miljö och hälsa** finns tre publikationsserier:

- * **Avhandlingar:** Här publiceras masters- och licentiatavhandlingar
- * **Rapporter:** Här publiceras olika typer av vetenskapliga rapporter från institutionen.
- * **Studentarbeten:** Här publiceras olika typer av studentarbeten, bl.a. examensarbeten, vanligtvis omfattande 7,5-30 hp. Studentarbeten ingår som en obligatorisk del i olika program och syftar till att under handledning ge den studerande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt lösa en uppgift. Arbetenas innehåll, resultat och slutsatser bör således bedömas mot denna bakgrund.

Vill du veta mer om institutionens publikationer kan du hitta det här:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

DISTRIBUTION:

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för veterinärmedicin och
husdjursvetenskap
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Box 234
532 23 Skara
Tel 0511-67000
E-post: hmh@slu.se
Hemsida:
www.slu.se/husdjurmiljohalsa

*Swedish University of Agricultural Sciences
Faculty of Veterinary Medicine and Animal
Science
Department of Animal Environment and Health
P.O.B. 234
SE-532 23 Skara, Sweden
Phone: +46 (0)511 67000
E-mail: hmh@slu.se
Homepage:
www.slu.se/animalenvironmenthealth*
